

Opinia Komitetu Regionów „Strategia Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego”

(2010/C 232/04)

KOMITET REGIONÓW

- Pojawienie się makroregionów w Europie nie jest sprawą jednoznaczną. Z punktu widzenia społeczności lokalnych i regionalnych niezbędne jest, aby współpraca między nimi zacieśniała się i z czasem rozszerzała na coraz to nowe dziedziny polityki UE, obejmując je przekrojowo swym zasięgiem. Makroregiony nie powinny stać się nowym poziomem instytucjonalnym między państwami członkowskimi a UE, lecz być instrumentem współpracy między regionami, państwami członkowskimi i Unią.
- Realizując strategię należy poświęcić więcej uwagi kwestiom związanym z jej zewnętrznym wymiarem. Pomyślna realizacja strategii dla regionu Morza Bałtyckiego zależy od zaangażowania krajów trzecich w tym regionie. Na przykład w dziedzinach ochrony środowiska naturalnego, transportu, logistyki i bezpieczeństwa narodowego wyraźnie rysuje się potrzeba współpracy sięgającej poza zewnętrzne granice UE. Polityka energetyczna w regionie Morza Bałtyckiego jest również jedną z dziedzin polityki na rzecz Morza Bałtyckiego, wybiegającą poza granice zewnętrzne UE.
- W chwili przyjmowania komunikatu regionom nie przyznano roli lidera w żadnym z siedemdziesięciu ośmiu najważniejszych projektów. A to właśnie w ich realizacji regiony mogłyby odegrać znaczną rolę.
- Komitet Regionów odnotowuje z zadowoleniem, że na wniosek Parlamentu Europejskiego w budżecie UE przewidziano środki na promocję strategii. Uważa, że przyznanie tych środków, choć ich wysokość jest skromna w stosunku do potrzeb, stanowi zachęcający pierwszy krok i ma nadzieję, że w przyszłości zostaną one zwiększone.
- Odnotowuje, że w komunikacie poświęcono mało uwagi nakreśleniu procesu realizacji strategii. Strategia dla regionu Morza Bałtyckiego jest nowym, pilotażowym rodzajem współpracy makroregionalnej, której głównymi elementami są zaangażowanie podmiotów różnych szczebli administracji oraz skoordynowane działanie. Komitet Regionów wzywa Komisję, by położyła szczególny nacisk na wspieranie elastycznego, ale celowego wdrażania strategii i zarządzania nią.

Sprawozdawca:	Pauliina HAIJANEN (FI/PPE), członek Rady Regionu Finlandii Południowo-Zachodniej
Dokument źródłowy:	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów dotyczący strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego COM(2009) 248 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

1. Strategia Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego (COM(2009) 248 wersja ostateczna) jest ważnym dokumentem z punktu widzenia rozwoju Unii Europejskiej. Ustanawia ona ramy współpracy regionalnej w regionie Morza Bałtyckiego, a jednocześnie toruje drogę tworzeniu makroregionów w UE. Rozszerzenie UE sprzyjało politycznemu rozwojowi makroregionów. Państwa członkowskie położone we wspólnym regionie geograficznym posiadają wspólne wyzwania i cele, którym starają się stawić czoła poszukując rozwiązań w ramach współpracy regionalnej.
2. Autorzy komunikatu Komisji Europejskiej odnotowują, że region Morza Bałtyckiego jest obszarem wysoce zróżnicowanym, a kraje w nim leżące posiadają wiele wspólnych interesów i wskazują znaczące współzależności. Ich zdaniem region Morza Bałtyckiego mógłby stać się przykładem modelowej współpracy regionalnej, pozwalającym na testowanie nowych strategii i koncepcji, a następnie przekształcanie ich w przykłady najlepszych praktyk. Komitet Regionów zwraca uwagę, że strategia powinna wspierać cele polityki spójności UE. Na szczeblu lokalnym i regionalnym istnieją duże rozbieżności w zakresie usług publicznych i infrastruktury.
3. Strategia Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego jest przede wszystkim kwestią wewnętrzną polityki UE, obejmującej zarówno działania należące do kompetencji UE, jak nimi nieobjęte. Celem wdrażania strategii jest wspieranie lepszej koordynacji polityk oraz skuteczniejszego prawodawstwa poprzez zastosowanie zintegrowanego podejścia.
4. W komunikacie Komisji czytamy: „Lepsza koordynacja i bardziej strategiczne wykorzystywanie programów wspólnotowych stanowią podstawowe elementy, szczególnie w okresach kryzysu, aby zagwarantować pełen wkład funduszy i działań politycznych w realizację strategii”. Wiele razy już podkreślano w różnych kontekstach, że strategia ta musi być korzystna dla UE. Istniejące ramy finansowe i prawne również dają możliwości skutecznego działania dzięki bliższej współpracy i koordynacji.
5. Strategia Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego jest ważnym dokumentem nie tylko dla samego regionu Bałtyku, ale również dla pozostałych pojawiających się w Europie makroregionów. Region Morza Bałtyckiego jest obszarem pilotażowym, jeśli chodzi o tworzenie makroregionów w UE. Rozwiązania przyjęte w tym regionie, dotyczące propagowania i wdrażania strategii posłużą jako rozwiązania modelowe i zostaną wykorzystane jako przykłady sprawdzonych działań dla innych potencjalnych makroregionów. Lokalne i regionalne podmioty działające w regionie Morza Bałtyckiego opracują praktyki, które zostaną zastosowane w przyszłości przez inne regiony europejskie. Na przykład Komisja obecnie przygotowuje dokument strategiczny dla regionu Dunaju. Ponadto trwają obecnie dyskusje dotyczące potrzeby przygotowania odpowiednich dokumentów strategicznych dla innych makroregionów.
6. Pojawienie się makroregionów w Europie nie jest sprawą jednoznaczną. Z punktu widzenia społeczności lokalnych i regionalnych niezbędne jest, aby współpraca między nimi zacieśniała się i z czasem rozszerzała na coraz to nowe dziedziny polityki UE, obejmując je przekrojowo swym zasięgiem. Makroregiony nie powinny stać się nowym poziomem instytucjonalnym między państwami członkowskimi a UE, lecz muszą być instrumentem współpracy między regionami, państwami członkowskimi i Unią. Makroregiony wpłyną korzystnie na proces integracji europejskiej tylko, gdy dzięki nim wzrośnie poziom współpracy między poziomem krajowym a poziomem lokalnym i regionalnym, prowadząc do tworzenia skuteczniejszych polityk europejskich.
7. Zdaniem autorów komunikatu, zakres makroregionu Morza Bałtyckiego zależy od danego zagadnienia. Ogólnie rzecz biorąc strategia ta jest wewnętrzną strategią UE obejmującą osiem państw członkowskich. Jednakże autorzy komunikatu wskazują, że dla rozwiązania wielu regionalnych wyzwań niezbędna jest również bliska współpraca między UE a Rosją. Komitet pragnie podkreślić, że w regionie Morza Bałtyckiego także Norwegia jest ważnym partnerem nienależącym do UE. Oprócz tego istnieje również potrzeba konstruktywnej współpracy z Białorusią.

Wymiar zewnętrzny

8. Mimo, że strategie regionalne są wewnętrznymi strategiami unijnymi, mogą one być ważne dla państw nienależących do UE, a graniczących z unijnymi makroregionami. Są dwa takie państwa, bezpośrednio graniczące z regionem Morza Bałtyckiego: Norwegia i Rosja. Norwegia jest już powiązana z regionem Morza Bałtyckiego dzięki Porozumieniu EOG, które łączy ją z wewnętrznym rynkiem UE. W tym względzie pozycja Norwegii nie ulegnie zmianie. Jednakże strategia dla regionu Morza Bałtyckiego obejmuje również dziedziny polityk nie objęte Porozumieniem EOG. Jednym z takich sektorów jest na przykład polityka morska Unii Europejskiej, bardzo ważna dla Norwegii, w której realizacji zresztą Norwegia odgrywa niebagatelną rolę.

9. Inna kwestia to pozycja Rosji i jej relacje z UE. Opierają się one o oddzielne umowy i programy. Podstawą stosunków między UE a Rosją jest Umowa o partnerstwie i współpracy między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi a Federacją Rosyjską, podpisana w 1994 r. Ponadto istnieje wiele umów między Rosją a UE dotyczących konkretnych zagadnień, a także mechanizm konsultacji politycznych między obydwojoma stronami. Realizacja postanowień nie postępuje w sposób taki, jak tego oczekiwano; mimo licznych wysiłków nie udało się również podpisać zmienionej umowy o współpracy i partnerstwie.

10. Relacje między Rosją a UE w regionie Morza Bałtyckiego od dużej mierze opierają się o stosunki i programy dwustronne.

11. Autorzy komunikatu Komisji w sprawie strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego podkreślają wagę unijnej polityki wymiaru północnego. Czytamy w nim, że „... stosunki z krajami trzecimi należy utrzymywać przede wszystkim w ramach wymiaru północnego, natomiast powinno się także przewidzieć możliwość wykorzystania innych kanałów, jeżeli będzie to przydatne”.

12. Polityka wymiaru północnego – strategia polityczna UE – uzupełnia strategię dla regionu Morza Bałtyckiego. Poprzez tę politykę także Islandia powiązana jest ze współpracą w regionie Bałtyku.

13. Realizując strategię należy poświęcić więcej uwagi kwestiom związanym z jej zewnętrznym wymiarem. Zakres zewnętrznego wymiaru strategii dla regionu Morza Bałtyckiego należy rozszerzyć tak, aby objął kraje obszaru zlewni – Białoruś i Ukrainę. Głębsze zaangażowanie się tych krajów w realizację strategii pomogłoby w popularyzowaniu w nich wartości europejskich.

14. Pomyślna realizacja strategii dla regionu Morza Bałtyckiego zależy od zaangażowania krajów trzecich w tym regionie. Na przykład w dziedzinach ochrony środowiska naturalnego, transportu, logistyki i bezpieczeństwa narodowego wyraźnie rysuje się potrzeba współpracy sięgającej poza zewnętrzne granice UE. Polityka energetyczna w regionie Morza Bałtyckiego jest również jedną z dziedzin polityki na rzecz Morza Bałtyckiego, wybiegającą poza granice zewnętrzne UE.

15. Realizacja strategii dla regionu Morza Bałtyckiego w terenie odbywa się w formie projektów realizowanych w praktyce. Niekoniecznie oznacza to szeroki kontekst polityczny. I to właśnie w kontekście projektów realizowanych w praktyce istnieje możliwość wykazania, że obydwie strony mogą odnieść z nich korzyści, tak jak na przykład ze współpracy z Rosją.

16. Społeczności lokalne i regionalne mają do odegrania ważną rolę w realizacji wymiaru wewnętrznego i zewnętrznego strategii. Władze lokalne i regionalne zaangażowane są w wiele partnerstw, których działalność wykracza poza zewnętrzne granice UE. Na przykład programy miast bliźniaczych dają możliwość wykorzystania wielu elementów strategii. Aby wspomóc jej realizację, UE i inne podmioty działające w regionie powinny poszukiwać nowych sposobów wzmocnienia zewnętrznego wymiaru strategii, celem poprawy skuteczności jej wdrożenia.

17. W regionie Morza Bałtyckiego stosowane są standardowe unijne programy i instrumenty finansowania. Wykorzystanie tych instrumentów, aby służyły realizacji celów określonych w ramach strategii dla regionu Morza Bałtyckiego, stanowi specjalne wyzwanie. Jest to tym ważniejsze, że komunikat Komisji nie zawiera żadnych propozycji dotyczących dodatkowego finansowania lub innych źródeł finansowych. Ważne jest, aby zagwarantować, że odpowiednie dostępne zasoby unijne będą mogły być – obecnie i w przyszłym okresie programowania – w pełni wykorzystane do osiągnięcia celów strategii.

18. Podstawą strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego jest – i musi być – stosowanie zasady pomocniczości. Innymi słowy, strategia powinna skupiać się przede wszystkim na rozwiązywaniu kwestii, których nie da się rozstrzygnąć wyłącznie przy pomocy samych środków krajowych lub lokalnych. W komunikacie przedstawiono priorytety strategii w formie czterech najważniejszych zadań:

- stworzenie warunków dla zrównoważonego środowiska;
- rozwój dobrobytu w regionie;
- wzrost dostępności i atrakcyjności regionu;
- zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony w regionie.

19. W kontekście realizacji strategii komunikatowi Komisji towarzyszy oddzielny plan działania. Plan działania ma trzy stopnie. Przede wszystkim określa on cztery filary odpowiadające czterem głównym wyzwaniom, przedstawionym powyżej. Filary te podzielono na 15 zagadnień priorytetowych, które następnie dzielą się na dalsze 78 najważniejszych projektów. Zagadnienia priorytetowe wybrano mając na uwadze realizację strategii, ze względu na to, iż wspierają one osiągnięcie celów lub też dają możliwość stawienia czoła najważniejszym wyzwaniom związanym z regionem Morza Bałtyckiego. Tematy objęte tymi zagadnieniami są ogólne i bardzo często obejmują szeroką problematykę. W odróżnieniu od nich, najważniejsze projekty są konkretne, a ich charakter jest o wiele bardziej praktyczny.

20. Przygotowując strategię Komisja przeprowadziła szeroko zakrojone konsultacje z zainteresowanymi podmiotami, które składały się z trzech głównych elementów: nieoficjalnych dokumentów otrzymanych od rządów i innych organów z regionu; imprez dla zainteresowanych stron, umożliwiających uczestnikom z sektora publicznego i prywatnego oraz organizacjom pozarządowym wniesienie wkładu w postaci wiedzy specjalistycznej; konsultacji społecznych za pośrednictwem strony internetowej Europa, w których wzięło udział wiele zainteresowanych instytucji odgrywających ważną rolę w regionie Morza Bałtyckiego.

21. W sumie w procesie konsultacyjnym wzięło udział 109 grup zainteresowanych podmiotów, pochodzących ze wszystkich ośmiu państw członkowskich regionu i trzech państw nienależących do UE – Rosji, Norwegii i Białorusi. Ponadto swój punkt widzenia przedstawiło 48 organizacji międzyrządowych oraz 31 przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych, jak również 19 przedstawicieli z sektora prywatnego. Dzięki konsultacjom zainteresowane podmioty regionalne miały okazję zaprezentować szereg idei i propozycji dotyczących opracowania strategii.

22. Strony, które uczestniczyły w konsultacjach, szczególnie przedstawiciele organizacji i władz lokalnych i regionalnych, powinny mieć możliwość stałego uczestniczenia w rozwoju strategii dla regionu Morza Bałtyckiego. Komitet Regionów uważa, że należy poświęcić wiele uwagi ocenie i monitorowaniu działań następczych, związanych z komunikatem oraz z towarzyszącym mu planem działania. Zawarta w komunikacie propozycja dotycząca organizowania dorocznego forum jest dobra, ale nie wybiega dostatecznie daleko. Zdaniem Komitetu ocenę należy prowadzić przez cały czas, udział w niej powinien być otwarty dla wszystkich zainteresowanych nim podmiotów.

23. Na podstawie wyników konsultacji Komisja stwierdza, że nie ma potrzeby tworzenia nowych instytucji dla realizacji strategii. W regionie Morza Bałtyckiego prowadzi się wiele programów współpracy i nie ma powodu tworzenia nowych, ponieważ mogłoby to tylko zwiększyć koszty administracyjne, nie zwiększając równocześnie ich skuteczności. W regionie Morza Bałtyckiego działają setki różnych organizacji i sieci współpracy. Wiele z nich założono we wczesnych latach 90., po upadku systemu komunistycznego, aby pomóc krajom pragnącym wstąpić do UE w dostosowaniu się do reguł współpracy europejskiej.

24. Mimo olbrzymiej liczby organizacji i sieci współpracy działających w regionie, wiele z nich straciło już sens istnienia i przestały być potrzebne po rozszerzeniu w 2004 r. Organizacje, które początkowo utworzono w celu popularyzowania członkostwa w UE, nie zawsze były w stanie znaleźć sobie nową rolę i nowe zadania. Strategia dla regionu Morza Bałtyckiego i jej realizacja mogą stać się okazją do podjęcia nowych zadań przez takie organizacje. Wszystkie zainteresowane podmioty muszą wspólnie sprawdzić, jak szeroko zakrojona sieć współpracy jest odpowiednia do realizacji strategii.

25. Ponowne zaangażowanie organizacji i sieci współpracy wymaga szeroko zakrojonych kampanii informacyjnych dotyczących treści strategii oraz możliwości, jakie ona ze sobą niesie. W swoim wniosku Komisja nie poświęca tej kwestii uwagi. Komitet Regionów zaleca, aby przedstawicielstwu Komisji Europejskiej w państwach członkowskich powierzyć zadanie przeprowadzenia odpowiednio szerokich i skutecznych działań informacyjnych.

26. Jednakże Komitet pragnie podkreślić, że współpraca między władzami regionalnymi i lokalnymi po rozszerzeniu pogłębiła się, zaś stworzone przez nie organizacje i sieci współpracy stały się bardziej aktywne. Organizacje te wykazały poważne zainteresowanie podczas konsultacji, zaś stanowiska, które przedstawiały, były bardzo często starannie przygotowane.

27. W komunikacie Komisji czytamy również: „Strategia to nie wszystko. Muszą jej towarzyszyć konkretne i widoczne działania na rzecz sprostania wyzwaniom, przed którymi stoi region. Z tego względu w planie działania Komisja kładzie nacisk na to, aby państwa członkowskie i inne zainteresowane strony wzięły odpowiedzialność jako główni partnerzy za konkretne zagadnienia priorytetowe i najważniejsze projekty ...”.

28. Komitet Regionów pragnie zwrócić uwagę, że tego życzenia nie udało się spełnić w pierwszej fazie zatwierdzenia strategii. W planie działania odpowiedzialnością za realizację zagadnień priorytetowych obarczono głównie państwa członkowskie. Jedynie jedno z piętnastu zagadnień priorytetowych przypisano szczeblowi regionalnemu. Dotyczy to rozwoju polityki turystyki regionalnej, gdzie zadanie koordynacji powierzono krajowi związkowemu Meklemburgia-Pomorze Przednie. W tej samej dziedzinie priorytetowe zadanie propagowania ochrony zdrowia powierzono Partnerstwu wymiaru północnego na rzecz edukacji w zakresie zdrowia publicznego i społecznego dobrobytu (NDPHS). Celem jest, aby działania w zagadnieniach priorytetowych były realizowane w bliskiej współpracy z Komisją.

29. W chwili przyjmowania komunikatu regionom nie przyznano roli lidera w żadnym z siedemdziesięciu ośmiu najważniejszych projektów. A to właśnie w ich realizacji regiony mogłyby odegrać znaczną rolę. Komitet Regionów uważa, że gdy w przyszłości będą podejmowane decyzje dotyczące najważniejszych projektów, władze lokalne i regionalne powinny mieć możliwość odgrywania aktywnej roli w ich realizacji.

Realizacja strategii

30. Komitet Regionów odnotowuje, że w komunikacie poświęcono mało uwagi nakreśleniu procesu realizacji strategii. Strategia dla regionu Morza Bałtyckiego jest nowym, pilotażowym rodzajem współpracy makroregionalnej, której głównymi elementami są zaangażowanie podmiotów różnych szczebli administracji oraz skoordynowane działanie. Komitet Regionów wzywa Komisję, by położyła szczególny nacisk na wspieranie elastycznego, ale celowego wdrażania strategii i zarządzania nią.

31. W komunikacie przedstawiono trójstopniowe podejście do realizacji, które w znacznej mierze jest zgodne z modelem wielopoziomowego zarządzania oraz z metodą wspólnotową stosowaną w Unii Europejskiej. Dzięki wnioskowi realizacja strategii jest zgodna ze standardowymi procedurami unijnymi. Radzie wyznaczono zadanie tworzenia strategii, na podstawie zaleceń Komisji. Zadaniem Komisji jest także systematyczne przedstawianie Radzie sprawozdań z postępów w realizacji strategii. Komitet Regionów uważa, że ważne jest stosowanie metody wspólnotowej, aby zagwarantować działanie zgodne z zasadami wielopoziomowego zarządzania. W ten sposób zapewnimy, że szczebel lokalny i regionalny będzie uczestniczył w realizacji strategii.

32. Zgodnie z podejściem wielopoziomowego zarządzania, Komisja ma do odegrania w realizacji strategii główną rolę. Będzie ona odpowiadać za „koordynację, monitorowanie, sprawozdawczość, ułatwianie realizacji i działania następcze. We współpracy z zainteresowanymi stronami z regionu Komisja powinna systematycznie przygotowywać sprawozdania z postępów i wykorzystywać przysługujące jej prawo inicjatywy przedstawiając wnioski w sprawie dostosowania strategii i planu działania, jeżeli jest to konieczne. Dzięki koordynacji będzie możliwe monitorowanie wpływu funduszy na realizację priorytetowych założeń strategii”.

33. Komunikat nie zawiera żadnych propozycji dotyczących sposobu organizacji prac Komisji w związku ze strategią. Punktem wyjścia jest stwierdzenie, że „Władze odpowiedzialne za programowanie mogą weryfikować kryteria przyznawania środków i ułatwiać wybór programów zgodnych ze strategią. Ponadto Komisja będzie otwarta na odpowiednie zmiany programów, jeżeli wystąpi taka konieczność”. Z powyższym wiąże się ryzyko, że biorąc pod uwagę, za jak wiele dziedzin odpowiedzialna jest Komisja, może się okazać, że nie przeznaczy na realizację strategii wystarczających zasobów. Korzystne byłoby utworzenie wielosektorowych zespołów urzędników, o strukturze zbliżonej do zespołów zadaniowych, którzy w Komisji będą zajmować się zadaniami związanymi ze strategią. Komisja ma do odegrania w realizacji strategii tak ważną rolę, że należy przeznaczyć odpowiednio duże zasoby na planowanie, monitorowanie, koordynację i sprawozdawczość.

34. Trzeci poziom realizacji obejmuje „partnerów”. Poziom praktycznej realizacji strategii ma fundamentalne znaczenie. Jednakże w dokumencie Komisji poświęcono mu zaledwie krótką wzmiankę. Jego koncepcja polega na tym, że realizacja praktyczna oraz instytucje nią się zajmujące będą dostosowane do celów strategii. Tutaj Komisja ma również ważną rolę do odegrania: „W celu wyznaczenia organów koordynujących na szczeblu zagadnień priorytetowych oraz głównych partnerów prowadzących najważniejsze projekty Komisja będzie współpracować z innymi instytucjami, państwami członkowskimi i regionami, a także z międzynarodowymi instytucjami finansującymi, podmiotami zajmującymi się programowaniem transnarodowym oraz z organizacjami międzyrządowymi takimi jak HELCOM”.

35. Autorzy komunikatu Komisji definiują makroregion jako „obszar obejmujący szereg odrębnych regionów administracyjnych, które borykają się z na tyle licznymi wspólnymi problemami, że uzasadnione jest przyjęcie wspólnego podejścia strategicznego”. Definicja ta odnosi się bardziej do regionów administracyjnych, nie zaś do krajów, co oznacza, że organy administracji lokalnej i regionalnej, stanowiące bazę regionu, usytuowane są na równi z rządami krajowymi. Komitet Regionów uważa, że władzom lokalnym i regionalnym należy przyznać znaczącą rolę w realizacji strategii. Władze lokalne i regionalne znajdują się na poziomie najbliższym zwykłym obywatelom. Ich zauważalny wkład mógłby pomóc w przybliżeniu obywatelom celów strategii, co jest najważniejszym wymogiem jej pomyślnej realizacji. Bliskość do obywatela i umocowanie strategii w prawie są niezbędnym warunkiem jej powodzenia. Zasady te można najlepiej wprowadzić w życie w bliskiej współpracy z organami lokalnymi i regionalnymi.

36. Podmioty szczebla lokalnego i regionalnego dysponują również fachową wiedzą na temat warunków panujących w regionie Morza Bałtyckiego oraz potrzeb tego regionu. Organy lokalne i regionalne posiadają duże i praktyczne doświadczenie we współpracy ze sobą oraz z organizacjami pozarządowymi. Warto również wspomnieć o tym, że organy lokalne i regionalne również posiadają bogate doświadczenie związane z działalnością trójstronną we współpracy z Komisją Europejską oraz rządami państw członkowskich w zarządzaniu instrumentami finansowymi UE oraz jej politykami. Ogólnie rzecz biorąc, są one kompetentne, jeżeli chodzi o realizację polityk unijnych. Ponadto należy zauważyć, że organy lokalne i regionalne wykazały duże zaangażowanie w ramach konsultacji z zainteresowanymi podmiotami.

37. Komitet Regionów wyraża nadzieję, że Komisja uwzględni fundamentalną rolę i możliwości władz lokalnych i regionalnych związane z realizacją strategii. Szczegół lokalny i regionalny, które trwale wpisały się już w model wielopoziomowego sprawowania władzy, powinny zająć główną pozycję podczas wyznaczania i wyboru organów koordynujących na poziomie zagadnień priorytetowych oraz jako wiodący partnerzy najważniejszych projektów.

38. Komitet Regionów odnotowuje z zadowoleniem, że na wniosek Parlamentu Europejskiego w budżecie UE przewidziano środki na promocję strategii. Uważa, że przyznanie tych środków, choć ich wysokość jest skromna w stosunku do potrzeb, stanowi zachęcający pierwszy krok i ma nadzieję, że w przyszłości zostaną one zwiększone. Zdaniem Komitetu fundusz ten powinien być przeznaczony zwłaszcza na wzmacnianie potencjału i możliwości regionów i licznych grup zainteresowanych podmiotów działających w regionie Morza Bałtyckiego i umożliwianie im wnoszenia wkładu w poprawę wdrażania strategii.

39. Komitet Regionów popiera pomysł organizowania dorocznego forum, jednakże uważa, że w kontekście monitorowania realizacji strategii to nie wystarczy. Nie wystarczy, że forum będzie „skupiać partnerów zajmujących się różnymi aspektami strategii, pochodzących również z zainteresowanych krajów trzecich” oraz że jego zadaniem będzie „przeгляд i analiza postępów w realizacji strategii oraz przedstawianie związanych z tym zaleceń”. Nadzorowanie realizacji wymaga również jasniej określonego systemu kontroli związanego z realizacją strategii w terenie. Należy się w tym kontekście zastanowić, w jaki sposób najlepiej przekazywać informacje na temat wyników zastosowania różnych środków. Konieczne jest również opracowanie metody gromadzenia istniejących danych na temat regionu Morza Bałtyckiego, tak by pomóc w osiągnięciu celów wytyczonych w ramach strategii.

40. W planie działania często podkreśla się wagę zaangażowania zainteresowanych podmiotów. Skuteczna realizacja strategii wymaga zdecydowanego zaangażowania politycznego ze strony podmiotów regionalnych. Zagwarantowanie i utrzymanie politycznego zaangażowania jest kwestią o fundamentalnym znaczeniu. Strategia Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego została opublikowana w wyjątkowej sytuacji, w samym środku głębokiej światowej recesji.

41. Region Morza Bałtyckiego dotkliwie odczuwa skutki kryzysu. Nie tak dawno temu region ten był najszybciej rozwijającym się regionem gospodarczym w Europie. Obecnie, w czerwcu 2009 r., w chwili opublikowania planu działania, jest on jednym z regionów, które najciężej ucierpiały wskutek spadku koniunktury. Kryzys gospodarczy może być pomocnym czynnikiem w przyspieszeniu realizacji planu działania. Strategia dla regionu Morza Bałtyckiego może wnieść nową energię do działań na rzecz jego pokonania. Z drugiej jednak strony, w planie działania szacuje się, że harmonogram wdrażania środków objętych strategią może się opóźnić ze względu na kryzys w finansach publicznych.

42. O zaangażowaniu zainteresowanych podmiotów na rzecz strategii świadczy aktywne zainteresowanie, które wykazały one podczas prac nad strategią. Rządy państw członkowskich odgrywają główną rolę w realizacji tego zaangażowania. Rządy te przyjmują cele związane ze strategią, podejmują one również decyzje dotyczące jej szeroko pojętego zakresu oraz priorytetów. Odgrywają również główną rolę we wzbudzeniu zainteresowania wśród innych podmiotów działających w regionie oraz w pobudzaniu ich zaangażowania. Przyjmując odpowiednie decyzje, rządy muszą tworzyć warunki prowadzące do aktywnego zaangażowania pozostałych zainteresowanych podmiotów.

43. W regionie Morza Bałtyckiego utworzono instytucje, które będą ułatwiać współpracę międzyrządową. Współpracę między państwami nordyckimi, która rozpoczęła się w latach 50., realizują odpowiednie, powołane w tym celu instytucje, a mianowicie Rada Nordycka i Nordycka Rada Ministrów. Analogicznie utworzono Bałtycką Radę Ministrów i Radę Bałtycką, skupiające przedstawicieli trzech państw bałtyckich. W 1992 r. powołano dwie organizacje obejmujące zasięgiem swojej działalności wszystkie kraje Morza Bałtyckiego – Radę Państw Morza Bałtyckiego (CBSS) oraz będący jej odpowiednikiem organ dla parlamentarzystów – Konferencję Parlamentarną Morza Bałtyckiego (BSPC).

Bruksela, 14 kwietnia 2010 r.

44. Pogłębienie współpracy międzyrządowej nie wymaga tworzenia żadnego nowego organu. Potrzebujemy raczej zwiększenia skuteczności już istniejących instytucji oraz wykorzystania ich jako platform realizacji strategii dla regionu Morza Bałtyckiego. Dzięki strategii organizacje te przyjmą nowe zadania.

45. Rolą trzech wspomnianych organizacji skupiających parlamentarzystów mogłoby być stworzenie forum dla polityków służącego debacie na temat polityki na rzecz Morza Bałtyckiego. Byłoby to pomocne we wzbudzeniu zainteresowania partii politycznych i parlamentarzystów sprawami polityki na rzecz Morza Bałtyckiego oraz zaangażowania się w jej realizację. Mogłoby to okazać się bardzo ważne w kontekście realizacji strategii dla regionu Morza Bałtyckiego.

46. Ponadto potencjalnymi platformami na rzecz realizacji strategii są inne organizacje i instytucje współpracy w regionie Morza Bałtyckiego. Ich potencjał należy wykorzystać przede wszystkim do zapewnienia zainteresowania ze strony zainteresowanych podmiotów. Strategia dla regionu Morza Bałtyckiego może również pomóc ożywić działalność wielu organizacji, które obecnie utraciły rację bytu.

*Pierwszy wiceprzewodniczący
Komitetu Regionów*
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO